

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-02-02

Diarienummer 2023-23719

Handläggare

Martin Schiölde

Telefon: 031-368 37 90

E-post: martin.schiolde@miljo.goteborg.se

Yttrande till Klimat- och näringslivsdepartementet över remiss av Naturvårdsverkets skrivelse Minska risken att systemet med anmälningssplikt utnyttjas för avfallsbrottslighet, dnr KN2023/04348

Förslag till beslut

Miljö- och klimatnämnden skickar över yttrande över remiss Minska risken att systemet med anmälningssplikt utnyttjas för avfallsbrottslighet, i enlighet med tjänsteutlåtandets bilaga 1, till Klimat- och näringslivsdepartementet.

Sammanfattning

Klimat- och näringslivsdepartementet har gett Göteborgs Stad möjlighet att yttra sig över remiss om Naturvårdsverkets skrivelse Minska risken att systemet med anmälningssplikt utnyttjas för avfallsbrottslighet. Stadsledningskontoret har översänt remissen till miljö- och klimatnämnden för direkt besvarande till Klimat- och näringslivsdepartementet.

Naturvårdsverket (NVV) har på uppdrag av regeringen analyserat behovet av att reglera hanteringen av osorterat bygg- och rivningsavfall och annat avfall som är av intresse för kriminella aktörer, samt utifrån behov föreslagit författningsändringar. I skrivelsen redovisas tre förslag för att minska möjligheten att systemet med anmälningssplikt utnyttjas av kriminella aktörer.

Förslagen i korthet:

1. Sänkt gräns för tillståndsplikt vid hantering av osorterat bygg- och rivningsavfall samt lättfraktioner och soft, med tillhörande övergångsbestämmelse där befintliga verksamheter kan behöva söka tillstånd eller lämna en ny anmälan.
2. Utökade krav vid anmälan av lagringsverksamhet, både för verksamhetens anmälan, och tillsynsmyndighetens handläggning med krav på försiktighetsmått för verksamheten.
3. Utsortering av bygg- och rivningsavfall ska ske på den plats där avfallet uppkommer, ett förtydligande av ett redan gällande lagkrav.

Förslag som NVV bedömt inte vara aktuellt i nuläget:

4. Krav på antecknings- och rapporteringsskyldighet för icke-farligt avfall, i likhet med systemet som idag finns för farligt avfall.

Förvaltningen ser inga hinder för att gå vidare med att låta förslagen bli lag och bedömer sig ha resurser att handlägga anmälningar vid övergångsperioden. Vidare anser förvaltningen att det är angeläget att gå vidare med andra kommande styrmedel, så som kompletterande ändringar vad gäller användning av avfall för byggnads- och anläggningsändamål för att få ett sammanhållet lagpaket.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Naturvårdverket har i skrivelsen under varje enskilt förslag gjort en bedömning av ekonomiska och miljömässiga effekterna av förslagen, i skrivelsen kallat referensscenario och konsekvenser. Förvaltningen har ingen avvikande åsikt.

Personella resursbehov på förvaltningen bedöms inte påverkas i någon betydande omfattning. Den extra handläggningstid som tillkommer under övergångsperioden har kostnadstäckning genom att nedlagd tillsynstid debiteras.

Om förslagen genomförs minskar risken att det offentliga kan behöva bekosta omhändertagande av övergivet avfall och behandling av förorenad mark.

De pågående verksamheter som kan behöva ansöka om tillstånd eller anmäla ändring av sin verksamhet får en kostnad i samband med införandet av lagen. Avfallsverksamheterna har möjlighet att föra över den kostanden till sina kunder, och i förlängningen till konsumenten.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen bedömer att förslagen bidrar till den ekologiska dimensionen då förslagen är utformade för att kunna förhindra att det kan skapas stora avfallsupplag som inte behandlas enligt gällande regelverk.

Ett dagsaktuellt exempel på vilken typ av brott lagförslagen syftar till att förhindra är Think Pink-skandalen¹. Under täckmantel av en anmäld verksamhet tar man emot stora mängder avfall med negativt värde, utan avsikt att behandla det. Främst rör det sig om bygg- och rivningsavfall som sedan antingen samlas på hög eller grävs ner.

Genom att öka sorteringsgraden på platsen där avfallet uppkommer minskar mängden avfall av den typ som är intressant för denna typ av brott. Ett blandad bygg- och rivningsavfall har ett negativt värde medan välsorterade avfallsfraktioner till och med kan ha ett positivt värde.

Genom att minska den mängden avfallsverksamheter med C-anmälan får hantera minskar brottsvinsten och således attraktiviteten för oseriösa och kriminella aktörer.

Till förvaltningens kännedom har denna typ av brott inte begåtts i Göteborg, och är i lokalt perspektiv ovanliga, men de miljömässiga och ekonomiska konsekvenser som kan

¹ [Nu åtalas de bakom Think Pinks avfallsskandal | Göteborgs-Posten \(gp.se\)](#)

drabba både fastighetsägare och samhället är så pass allvarliga att det är motiverat att gå vidare med de föreslagna författningsändringarna.

Bedömning ur social dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bilagor

1. Yttrande till Klimat- och näringslivsdepartementet
2. Remiss av Naturvårdsverkets skrivelse Minska risken att systemet med anmälningsplikt utnyttjas för avfallsbrottslighet

Ärendet

Klimat- och näringslivsdepartementet har gett Göteborgs Stad möjlighet att yttra sig över remiss om Naturvårdsverkets skrivelse Minska risken att systemet med anmälningssplikt utnyttjas för avfallsbrottslighet, dnr KN2023/04348 senast den 8 mars 2024.

Stadsledningskontoret har översänt remissen till miljö- och klimatnämnden för direkt besvarande till Klimat- och näringslivsdepartementet.

Miljöförvaltningen har bedömt förslagen i remissen och tagit fram förslag till yttrande som redovisas i tjänsteutlåtandets bilaga 1.

Beskrivning av ärendet

Naturvårdsverket (NVV) har på uppdrag av regeringen analyserat behovet av att reglera hanteringen av osorterat bygg- och rivningsavfall och annat avfall som är av intresse för kriminella aktörer samt vid behov föreslå författningsändringar. I skrivelsen redovisas tre förslag för att minska möjligheten att systemet med anmälningssplikt utnyttjas av kriminella aktörer.

Parallellt med detta uppdrag jobbar NVV med tre andra regeringsuppdrag på avfallsbrottslighetsområdet. NVV ska:

- Förtydliga vad som utgör yrkesmässig avfallstransport, vilka transportörer som ska omfattas av krav på tillstånd respektive anmälan, samt analysera huruvida tillståndsansökan kan inkludera en lämplighetsprövning.
- Tillsammans med nio andra myndigheter utveckla den myndighetsgemensamma samverkan kring avfallsbrott.
- Sammanställa tillsynsmyndigheternas behov av resurser och förstärkningar som krävs för att förebygga, upptäcka och driva ärenden som rör avfallsbrottslighet.

Naturvårdsverkets förslag

Naturvårdsverket föreslår ändringar i Miljöprövningsförordning (2013:251), Förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd och Avfallsförordning (2020:614).

Förslagen innebär:

1. Sänkt gräns för tillståndsplikt vid hantering av osorterat (blandat) bygg- och rivningsavfall samt lättfraktioner och stoft (s.k. fluff). Som mest får totalt 500 ton lagras vid något tillfälle inför eller efter sortering, mekanisk bearbetning eller som en del av att samla in avfall, jämfört med nuvarande maxgräns som går vid 10 000 ton. Ingen gräns för behandlad volym finns, eller föreslås. Tillståndsplikt införs alltså vid all hantering som överstiger 500 ton blandat bygg- och rivningsavfall.
2. Utökade krav vid anmälan av lagringsverksamhet, både vad en anmälan ska innehålla från verksamheten samt krav på tillsynsmyndighetens handläggning av anmälan genom specifika krav på försiktighetsmått för verksamheten. Avfallsbehandlande verksamheter omfattas redan av liknande krav, vilket nu föreslås utökas till att även omfatta de som samlar in och lagrar blandat bygg- och rivningsavfall, lättfraktion och stoft. Den tidigare regleringen har ökat rättssäkerheten i kommunernas prövning och lett till att liknande verksamheter får liknande krav oavsett vilken kommun de bedrivs i.

3. Utsortering av olika typer av bygg- och rivningsavfall ska ske på den plats där avfallet uppkommer. Det är ett förtydligande av ett redan gällande lagkrav. Det har funnits tillsynsvägledning gällande dessa krav, men att det uttrycks direkt i paragrafen ökar tydligheten och minskar risken för olika tillämpningar i olika kommuner. Genom att öka sorteringen av bygg- och rivningsavfall vid källan minskar mängden uppkommet blandat avfall för vilken det är lönsamt för avfallsbolagen att ta emot för vidare behandling samt ett avfallsslag av intresse för oseriösa aktörer.

Förslag som NVV utrett men inte bedömer vara aktuellt i nuläget:

Krav på antecknings- och rapporteringsskyldighet för icke-farligt avfall, i likhet med systemet som idag finns för farligt avfall.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen bedömer att författningsförändringarna i skrivelsen är ändamålsenliga och kommer minska utrymmet för brottslighet inom hantering av blandat bygg- och rivningsavfall, lättfraktioner och stoft. Utifrån ett tillsynsperspektiv framstår styrmedlen som väl avvägda och effektiva.

Förtydligandet om att bygg- och rivningsavfall ska sorteras ut på den plats avfallet uppkom är ett välkommet bidrag. Genom att minska mängden blandat avfall som uppkommer minskar också den marknad som de kriminella kan profitera från. Förvaltningen upplever att kravet ännu inte fått tillräckligt stort genomslag. Samtidigt ser förvaltningen behov av fler åtgärder som gör att sorteringen får större genomslag.

Skrivelsen tar också upp tidigare utredningar som gjorts av Naturvårdsverket gällande avfall som används för byggnads- och anläggningsändamål². Lagförslag har tagits fram i syfte att förtydliga att det endast är inert avfall som ska avses. Naturvårdsverket anger att det är viktigt att även de lagförslag som tidigare förts fram gällande denna avfallstyp är viktiga att få till stånd för att ytterligare minska de brottsliga incitamenten på avfallsområdet. Förvaltningen är helt enig i Naturvårdsverkets bedömning och anser lagförslagen är ett mycket viktigt komplement för att stävja att oseriösa aktörer samlar in bygg- och rivningsavfall som sedan olovligen används i byggnads- och anläggningsändamål.

Anna Ledin

Peter Berntsson

Direktör

Avdelningschef

² Se författningsförslag s. 174 i skrivelsen Hantering av schaktmassor och annat naturligt förekommande material som kan användas för anläggningsändamål, 2022.